

Leden van de gemeenteraad

College van B&W

Zaandijk, 17 december 2013

Betreft: raadsvoorstel herinrichting omgeving Bartelsluis

Geachte leden van de raad,

De Stichting Zaan en Dijk zet zich in voor het behoud van de historische samenhang tussen landschap en bebouwing aan beide zijden van de Zaan ter hoogte van Zaandijk. Het aandachtsgebied van de stichting bevat onder andere het slagenlandschap van de Kalverpolder, de droogmakerij Engewormer, het buurtschap Bartelsluis, de beschermde dorpsgezichten van de Zaanse Schans, Zaandijk en Haaldersbroek en de rivier de Zaan. De stichting wil vroegtijdig en op een zakelijke manier sturen in de besluitvorming over veranderingen.

Inzet hier is het behoud van de structuur van het gebied, dat ligt op de grens van de gemeenten Zaanstad en Wormerland. In 1999 heeft Architectenwerk Twan Jütte uit Delft, in opdracht van de Stichting Zaan en Dijk in Zaandijk een "Beeldkwaliteitsplan" opgesteld voor het gebied waar de buurtschap Bartelsluis onderdeel van is. In de inleiding van dit plan wordt een nadere beschrijving van de opdracht gegeven.

Het beeldkwaliteitsplan moet een rol spelen in het behoud van de samenhang tussen landschap en bebouwing in het gebied. Behoud van een aantal monumenten zonder op hun inbedding in de omgeving te letten is niet genoeg. De doelstelling van Zaan en Dijk is het behoud van de relatie tussen landschappelijke structuur en de objecten daarin en deze waar mogelijk te versterken." Een aantal bevindingen uit dit rapport zijn:

"De droogmakerij de Enge Wormer is kwetsbaar voor welke ingreep dan ook. Een verbreding van de dijk, volbouwen van de strook langs de weg of, nog erger een nieuwe weg zijn ongewenst. Ook zouden gebouwen rondom de polder het uitzicht kunnen hinderen."

"De sluis in het buurtschap Bartelsluis vormt het centrale punt, de verbinding tussen de twee dijken. In de huidige vorm is de sluis nauwelijks herkenbaar. De compositie is verstoord doordat de sluis gedempt is. Hierdoor zijn de dijken aan elkaar gegroeid. Vooral vanaf de Zaan zijn de afzonderlijke elementen niet meer herkenbaar; de oever lijkt door te lopen."

"Kansen voor dit gebied liggen in het herstellen van de hoofdstructuur door de sluis in ere te herstellen en de ruimtelijke continuïteit van de dijken aan weerszijden te versterken. Het buitendijks gelegen terrein langs de Zaan biedt de mogelijkheid de voor deze streek zo typerende bedrijfsstructuur in te passen."

Bartelsluis gemeentelijk monument

Op 23 september 2008 heeft het college op advies van de monumentencommissie de Bartelsluis om de architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde aangewezen als gemeentelijk monument.

De Bartelsluis is een schutssluis uit 1638. De sluis was in het verleden een belangrijk verkeersknooppunt in de waterverbinding tussen het dorp Wormer en de markten in de omliggende steden zoals Haarlem, Alkmaar en Amsterdam. Daarbij vormde de sluis ook één van de toevoerwegen voor de aanvoer van grondstoffen van de Van Gelder Papierfabriek in Wormer. Het college was toen van mening dat de Bartelsluis vanwege de cultuur- en civiel-technische historische waarde een beschermde status verdient.

Bartelsluis provinciaal monument?

Ook de provincie Noord-Holland onderkent het cultuurhistorische belang van de Bartelsluis. Zij heeft aan het college van B&W laten weten dat zij bereid is om de Bartelsluis als provinciaal monument aan te wijzen. Belangrijk voordeel hiervan is dat er meer mogelijkheden van subsidie voor restauratie ontstaan.

Raadsvoorstel

In het voorliggend raadsvoorstel wordt over een eventuele restauratie van de sluis over het versterken van de ruimtelijke structuur niets gezegd.

Nu het Hoogheemraadschap kennelijk de brug wil vervangen en ook financieel wil bijdragen is dit hét moment om hiervoor een plan te maken. Geen plan dat alleen ingaat op een discussie over het verkeer, maar een discussie die moet leiden tot een versterken van de ruimtelijke structuur en het behoud van cultuurhistorische waarden

Wij roepen de raad dan ook op om niet akkoord te gaan met het voorliggend projectvoorstel, maar een opdracht te formuleren die aan bovengenoemde doelstellingen voldoet. Voorts verzoeken wij u een dergelijk project te doen samen met de verschillende stakeholders, zoals historische verenigingen, onze stichting, de bewoners etc.

Hoogachtend,
STICHTING ZAAN EN DIJK

P. Gravesteijn
bestuurslid

